

Nr 2 2002 - Över sextio lodjur bär radiosändare

Över sextio lodjur bär radiosändare

Östgötahannarna Ulrik och Kotten klev i fällan efter flera månader och har nu försetts med halsband

Genom att intensivifiera lodjursstudierna i Östergötland hoppas forskarna få reda på om även honorna deltar i expansionen söderut.

Ulrik fångades den 5 februari i närheten av Ulrika. Han var en mycket kraftig hane på 25 kilo. – Han var till och med större än de flesta från Bergslagen, berättar Conny Johansson som ansvarar för fällfångst och pejling av lo i Östergötland. Ulrik mätte 136 centimeter från nos till svansspetsen och 76 centimeter i mankhöjd. Det var först efter flera månader av intensivt vittjande av fällor som forskarna lyckades fånga Ulrik.

Den 23 mars fångades ytterligare en lodjurshanne som fick heta Kotten, eftersom han fångades i närheten av Kottebo. Han var lite mindre och vägde bara 21 kilo.

– Äntligen kan vi börja skapa oss en bild av hur många de är och var de rör sig, säger Conny Johansson som har spåret i flera år. Tack vare pejlingen har han till exempel redan sett att lodjuren rör sig mycket långt och på kortare tid än vad man tidigare trodde.

– Det innebär att det är stor risk för dubbelräkning om man inte använder pejlutrustning. Trots att vi har bil kan det vara svårt att hinna med och följa både Ulrik och Kotten.

HALVTIMMES JOBB

Allt startade 1996, då det första lodjuret försågs med radiosändare. Förutom de två nymärkta i Östergötland finns 15 – 20 lodjur med sändare i Bergslagen, lika många i Lappland och ytterligare ett 25-tal i Norge. Signalerna från radiohalsbanden kan fångas in med en mottagare. Detta kallas pejling och sker antingen från flygplan eller från marken. Fördelen med flygplan är signalernas räckvidd, men det är naturligtvis mycket dyrare. Därför sker pejlingen bara en gång per vecka från flygplan och resterande med markpersonal.

När djuren fångas in sker det i fällor, snaror eller med hjälp av hundar. De sövs ner, varefter provtagning sker. Aldern bedöms utifrån tanduppsättningen. Efter könsbestämning, måttagning och vägning tas blodprov och vävnadsprov för att se djurets kondition och undersöka släktskap med andra lodjur. Ett mikrochip med djurets ID-nummer sätts fast bakom ena örat och ett halsband med radiosändaren sätts på. Halsbandet väger ungefär två hekto och hela proceduren tar cirka en halvtimme. När allt är klart får djuret ett motgift mot sömnmedlet. Efter några minuter börjar det verka och strax därpå reser sig djuret och går ostadigt iväg mot friheten igen. Vad ger då forskningen för resultat?

– Pejlingen är viktig eftersom man kan följa djuren även på barmark. Man kan också följa utvandring och kolonisation söderut och spåra upp slagna byten, säger Henrik Andréén, lodjursforskare vid Grimsö forskningsstation.

SKABB OCH TRAFIK

– Dessutom går det att lokali-sera föryngringsplatser och döda djur, vilket gör att dödsorsaken kan fastställas. Födseltal, dödstal och överlevnad är viktigt för att studera uppgångar och nedgångar i lodjursstammen. Normalt följer den variationerna bland bytesdjuren, men den kan påverkas av till exempel jakt och trafik.

Man kan också beräkna hur stor stammen behöver vara för att vara livskraftig. Hur stor den får bli är det vi människor som bestämmer, men rent biologiskt kan stammen vara större än den är idag, säger Henrik André.

Anledningen till att forskarna nu utökat studierna till Östergötland är att de vill ta reda på hur mycket lodjur som finns. De märkta lodjur som utvandrat från Bergslagen söderut hittills är hanar. En fråga forskarna vill besvara är därför om även honor deltar i expansionen söderut. Dessutom vill man få en uppgift på överlevnaden. Skabb och trafik är större riskfaktorer i söder.

KJELL JOHANSSON